



Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep
0032 OSLO

Vår saksbehandler
Ann Irene Sæternes
Telefon +47 61 28 93 53
Telefaks +47 61 28 94 96
E-post ann-irene.saeternes@oppland.org

Vår dato 04.05.12
Deres dato
Vår referanse 2012/3378-4
Deres referanse

NOU 2012:2 Utenfor og innenfor – Norges avtaler med EU **Høringsinnspill fra Østlandssamarbeidet**

Det vises til lansering av en høringsrunde om NOU 2012:2 "Utenfor og innenfor – Norges avtaler med EU" med høringsfrist 6. mai 2012. Vedlagt følger høringsinnspill fra Østlandssamarbeidet i den forbindelse. Vi håper at vårt innspill kan bidra positivt i den videre drøfting av norsk europapolitikk i kjølvannet av NOUen og i arbeidet med en ny Stortingsmelding om Europapolitikken.

Høringsinnspillet er behandlet i internasjonalt fagpolitisk utvalg 27.04.12 samt drøftet med leder av kontaktutvalget i Østlandssamarbeidet. Østlandssamarbeidet vil framheve betydningen av følgende moment i sitt høringsinnspill:

- Politisk forankring og debatt
- Involvering og dialog - strukturert dialog med kommuner og regioner – ta i bruk all kompetanse (på alle nivå), nettverk og arenaer. Bruke handlingsrommet og hele kompetansetilfanget
- Kunnskap og kompetanse om EU/EØS
- Bedre samhandling – før, under og etter - medvirkning i prosesser nasjonalt for å trekke med alle relevante aktører i forhold til fortolkning og implementering i norsk lov.
- Behov for mer kunnskap om EU/EØS betydning for kommuner og regioner som grunnlag for videre utvikling av norsk kommunal- og regionalpolitikk
- Regional utvikling og samarbeid med regioner i andre land – Interreg programmene

Østlandssamarbeidet (ØS) er et interfylkeskommunalt samarbeid (landsdelssamarbeid) på politisk nivå mellom Oslo kommune og de 7 fylkeskommunene på Østlandet – Akershus, Buskerud, Hedmark, Oppland, Telemark, Vestfold og Østfold. Østlandssamarbeidet har som hovedmål å:

- Påvirke regionens utvikling gjennom å opptre i fellesskap overfor beslutningsorganer som har betydning for utviklingen i landsdelen
- Oppnå bedre og mer effektive løsninger av egne oppgaver gjennom arbeidsdeling, samt felles prosjekt- og utviklingsarbeid.

Europapolitisk samarbeid er ett av tre fokusområder innenfor ØS og i vårt europapolitiske arbeid har vi følgende målsetninger for vår innsats:

- *Å påvirke europeisk politikk til beste for en balansert økonomisk, sosial og miljømessig utvikling i Europas regioner*
- *Å legge til rette for økt deltakelse i utviklingsprogram og -prosjekter som er til nytte for regional utvikling på Østlandet*

og fokus rettes mot

- økt lokal og regional medvirkning og innflytelse
- kompetanseutvikling og kompetanseoverføring
- bedre utnyttelse av ressursene gjennom samarbeid og arbeidsdeling
- tilrettelegging for prosjektdeltakelse og utnyttelse av finansieringsordninger

Eventuelle spørsmål kan rettes til Østlandssamarbeidets sekretariat v/internasjonalt koordinatør
Ann Irene Sæternes, tlf. 61 28 93 53/958 32 758, e-post: ann-irene.saeternes@oppland.org

Vennlig hilsen



Ole Haabeth
leder av kontaktutvalget



Inge Brørs
sekretariatsleder

Vedlegg: Høringsinnspill til NOU 2012:2 fra Østlandssamarbeidet

Kopi: Kommunal- og regionaldepartementet, att.: Politisk ledelse

Høringsinnspill til NOU 2012:2 fra Østlandssamarbeidet

Østlandssamarbeidet har i sitt høringsinnspill valgt å fokusere på overordnede tema som

- Politisk forankring og debatt
- Involvering og dialog - strukturert dialog med kommuner og regioner – ta i bruk all kompetanse (på alle nivå), nettverk og arenaer. Bruke handlingsrommet og hele kompetansetilfanget
- Kunnskap og kompetanse om EU/EØS
- Bedre samhandling – før, under og etter - medvirkning i prosesser nasjonalt for å trekke med alle relevante aktører ifht. fortolkning og implementering i norsk lov.
- Behov for mer kunnskap om EU/EØS betydning for kommuner og regioner som grunnlag for videre utvikling av norsk kommunal- og regionalpolitikk
- Regional utvikling og samarbeid med regioner i andre land – Interreg programmene

Politisk forankring og debatt

I europautredningen påpekes det at det i stor grad synes å være embetsverket som håndterer den løpende norske europapolitikken og at politisk ledelse (med noen få unntak) gjennomgående engasjerer seg lite i EU/EØS sakene. Dette kan skyldes at norske nasjonale myndigheter i liten grad er med i de politiske beslutningsprosessene i EU. Utvalget bemerker at den aktive delen av Norges europapolitikk sjelden er rettet mot de generelle politiske prosessene i EU, men i hovedsak mot enkeltvedtak eller avledede rettsakter – man reagerer mer enn agerer. Utredningen framhever at ikke-statlige organer på enkelte områder har bedre eller minst like gode formelle og utformelle kanaler for medvirkning og informasjon. Økt politisk medvirkning og engasjement framheves som vesentlig for å styrke europapolitikken. Nøkkelen er politisk bevissthet, interesse, prioritering og styring.

Østlandssamarbeidet (ØS) registrerer at Europautredningen påpeker manglende politisk engasjement og interesse i europapolitikken og ser på dette som et demokratisk underskudd. Med den store betydningen samarbeid med EU har for Norge (også for lokalt og regionalt nivå der rundt 70% av sakene til politisk behandling har en relasjon til EU/EØS) er det etter ØS mening viktig å øke det politiske engasjementet på alle forvaltningsnivåene. Det er i dag et aktivt politisk engasjement på regionalt nivå og i KS i forhold til Europa. Gjennom økt dialog og samhandling mellom nasjonale og regionale myndigheter vil en trolig kunne skape større bevissthet og interesse – som igjen gir grunnlag for debatt om prioriteringer og politisk styring i det europapolitiske arbeidet. ØS oppfordrer derfor UD til en mer løpende dialog med fylkeskommunene/landsdelsarbeidene om europapolitiske saker (strukturert dialog), samtidig som Europapolitisk forum for samarbeid med kommuner, regioner og Sametinget i enda større grad må benyttes til debatt om politikktutforming. Økt politisk engasjement på nasjonalt nivå og bedre synergi med regionalt og lokalt nivå vil kunne øke engasjementet og stimulere politisk dialog og bevissthet i hele samfunnet. Dette er viktig for Norge i Europa.

Involvering og dialog

Europautredningen påpeker at EØS-avtalen har mange bestemmelser som angår kommuner og fylkeskommuner og at disse er blitt stadig flere. Kommunesektoren berøres av EØS-avtalen som myndighetsutøvere, arbeidsgivere, tjenesteytere, eiere, innkjøpere og på mange forskjellige måter. Selv om EØS-avtalen har vidtrekkende konsekvenser for norske kommuner og fylkeskommuner og utgjør en viktig rammebetingelse for politikkutvikling, organisering og drift, er kommunesektoren i liten grad trukket med i sentralforvaltningens arbeid for å påvirke EU-prosessene og innlemmelse av reglene i norsk lovgivning.

Østlandssamarbeidet har registrert at Europautredningen har påpekt norske fylkeskommuners direkte påvirkningsmuligheter gjennom medlemskap i europeiske organisasjoner og gjennom aktiv deltakelse i europeiske programsamarbeid – bl.a. Interreg. I utredningen påpekes det videre at det er behov for betydelige faglige og politiske ressurser fra norsk side for å nå fram i EØS-saker. ØS vil derfor understreke betydningen av å ta i bruk ressurser og kompetanse på alle forvaltningsnivåene. Det ligger i dag et betydelig potensial i å få til bedre dialog og samhandling mht. påvirkning av EUs politikk og regelverk i saker hvor det er sterke sammenfallende interesser. Europautredningen framhever også at mangel på koordinering og samhandling fører til at alle kjører sine egne prosesser i Brussel. Det regionale leddets europapolitiske arbeid/engasjement utgjør et mulighetsrom som kan utnyttes bedre og mer kreativt i den norske europapolitikken. Bedre samhandling vil gi større kraft, flere kanaler og mer ressurser til det europapolitiske arbeidet.

Et godt eksempel til etterfølgelse:

Arbeidet med EUs grønnbok om maritim politikk er et godt eksempel på at god dialog og prosess mellom nasjonale myndigheter og lokale- og regionale aktører i Norge gir merverdi.

KS og landsdelsutvalgene ble invitert inn i referansegrupper for høringsprosessen i Norge og skriftlige høringsinnspill ble sendt til UD som koordinerende departement. I tillegg til prosessen her hjemme ble engasjementet koblet opp mot arbeidet gjennom de europeiske regionale organisasjonene som også var aktive i prosessen mot en samordnet europeisk maritim politikk (CPMR, Nordsjøkommisjonen og BSSSC).

Gjennom landsdelsutvalgene (bl.a. Østlandssamarbeidet) engasjerte fylkeskommunene seg politisk i arbeidet med grønnboken. I høringsprosessen ble det gitt innspill både til den norske nasjonale høringsuttalelsen og til uttalelsene fra de europeiske regionale organisasjonene (CPMR, NSC og BSSSC). Dialogen mellom lokale, regionale og nasjonale myndigheter bidro til at vi fikk vi fram norske synspunkt i flere kanaler – et mer koordinert og sterkere budskap.

Kunnskap og kompetanse

Økt kunnskap og kompetanseutvikling i forhold til Europa/EU-EØS trekkes av utvalget bak utredningen fram som et område det er behov for å ha kontinuerlig fokus på. Utvalget påpeker at det fortsatt er et godt stykke igjen før informasjon om EU-tilknytningen er like god i norsk forvaltning som i dansk og svensk. Det påpekes også at Norge har begrenset tilgang på erfarne folk som kjenner EU-systemet fra innsiden. Østlandssamarbeidet vil understreke

betydningen av å ta i bruke all kompetansen som er tilgjengelig på alle nivå i samfunnet. Gjennom flere år med aktivt europaengasjement har kommunal sektor mange godt kvalifiserte medarbeidere, som vil kunne styrke det totale kompetansetilfanget. Bedre involvering og konsultering av regionale og lokale myndigheter bør tilstrebes. Ordningen med nasjonale eksperter i EU-kommisjonen bør i Norge utvides til også å omfatte relevante personer fra fylkeskommuner/landsdelsorganisasjoner.

Skolen er en viktig arena for økt kunnskap og kompetanse om Norge i Europa og om muligheter og utfordringer knyttet til EØS-avtalen og Norges avtaler med EU.

Østlandssamarbeidet foreslår at det iverksettes et felles prosjekt for å øke den generelle kunnskapen om Norge og EU/EØS på ungdomstrinnet og i videregående opplæring.

Bedre samhandling

Mye av europapolitikken handler om gjennomføring og forvaltning i Norge. Europa-utredningen trekker fram at EU/EØS-sakene har gjort utenrikspolitikk til innenrikspolitikk – og omvendt. Det er etter ØS mening stort behov for tidlig varsling, gjensidig informasjon og systemer for dialog mellom forvaltningsnivåene for å sikre en hensiktsmessig tilpassing når EØS-regelverk skal innlemmes i norsk rett og tolkes/håndheves i kommuner og fylkeskommuner.

Økt medvirkning og gode systemer for konsultasjon med kommuner og regioner i EU/EØS saker bør tilstrebes. Representanter fra kommunal sektor må trekkes mer inn i arbeidet med fortolkning og utarbeidelse av retningslinjer for implementering av EØS relevant regelverk i Norge, og kommuner og fylkeskommuner må bli spurt og hørt når det gjelder mulig norsk deltakelse i EØS-relevante EU-program som berører områder/temaer fylkeskommunene/kommunene har ansvaret for. Beslutningene om programdeltakelse bør fattes etter politisk debatt om hva Norge skal delta i og ikke internt i de enkelte fagdepartementene.

Østlandssamarbeidet vil framheve at norske arenaer for samhandling mellom forvaltningsnivåene både på politisk og administrativt nivå i dag preges mer av informasjonsformidling enn diskusjon om politikktutforming og konsekvenser av nytt regelverk. Det er en utfordring å skape større nærhet og sammenheng fra store europapolitiske tema til praktiske konsekvenser for norske regioner og lokalsamfunn. En mer strukturert involvering og dialog er nødvendig framover.

Behov for mer kunnskap

Betydningen EØS-avtalen og andre former for samarbeid med EU har hatt for norsk distrikts- og regionalpolitikk er et tema det har vært forsket lite på og det finnes pr. dato ingen samlet vurdering av hva Norges EU-tilknytning har betydd i et regionalt utviklingsperspektiv.

De fleste politikkområder har i dag en internasjonal dimensjon og ansvar hjemme medfører ansvar for å ta del i politikktutforming ute, samt å samarbeide med utenlandske aktører til beste for en bærekraftig samfunnsutvikling. EØS-avtalen har vidtrekkende konsekvenser for norske kommuner og fylkeskommuner og utgjør en viktig rammebetingelse for politikktutvikling, organisering og daglig drift.

Østlandssamarbeidet oppfordrer derfor til at det i kjølvannet av europautredningen initieres/ stimuleres til forskningsprosjekt på dette området. Mer kunnskap om europapolitisk samarbeidet og EØS-avtalens betydning for kommuner og regioner fra et "bottom-up" perspektiv vil kunne gi viktig input til videre utvikling av norsk kommunal- og regionalpolitikk og til regional utvikling i Norge.

Regional utvikling og samarbeid med regioner i andre land

I hele Europa er det utviklet en sterk interesse for regionenes rolle og oppgaver. Arbeidet for å skape gjensidig tillit, forståelse og samhandling mellom land og regioner med til dels ulike tradisjoner, kulturer, språk og andre grunnleggende forutsetninger krever langsiktig innsats der mange grupper må aktiviseres (folk-til-folk samarbeid).

Interreg er et viktig instrument for å styrke det grenseregionalt og territorielt samarbeid i Europa. Østlandssamarbeidet deler utvalgets syn på Interreg som et omfattende programsamarbeid og en betydelig del av norsk regionalpolitikk. Dagens ordning er etablert gjennom praksis og ikke via en separat avtale. Gitt viktigheten av Interreg-samarbeidet, bør dette formaliseres som en del av Norges relasjon til EU. Det er viktig at norske aktører sikres framtidig deltakelse og kan delta på like vilkår som aktører fra EU-landene. Midlene for norsk deltakelse i Interreg-samarbeidet må derfor «holde tritt» med utviklingen på EUs side i alle programmene Norge deltar i.